

Campanya del referèndum per a l'aprovació del Tractat pel qual s'estableix una Constitució per Europa DINAR-FÒRUM AL COL·LEGI DE PERIODISTES LA CONSTITUCIÓ EUROPEA, ENS VA BÉ A LES DONES

(Barcelona, 8 de febrer de 2005)

Molt bona tarda,

En primer lloc, m'agradaria dir que estic molt contenta que m'hagueu convidat a aquest dinar-fòrum per explicar-vos els que em semblen que són els principals aspectes de la Constitució europea que el proper dia 20 estem cridades a ratificar en referèndum i a comentar, en particular, els avenços que aquesta Constitució porta també per a les dones.

El "Tractat pel qual s'estableix una Constitució per Europa", que és el nom que rep aquest projecte de Constitució, conté, des del meu punt de vista, avenços molt i molt importants, per a mi crucials, per al futur desenvolupament de la Unió Europea.

És una Constitució que avança:

- en democràcia;
- en ciutadania, incorporant la Carta dels Drets Fonamentals;
- en drets socials, establint un seguit d'objectius socials i polítics perseguits i defensats històricament per les esquerres;
- en matèria de política exterior, reforçant l'acció de la Unió mitjançant la creació d'un ministre o una ministra d'Afers Exteriors;
- i també, i per descomptat, en la igualtat home -dona.

Per què jo crec que és bona per Europa aquesta Constitució?

Primer, perquè és un text més democràtic que qualsevol dels tractats anteriors existents, també del Tractat de Niça.

Des dels seus inicis, i durant els disset mesos que van durar els treballs de la Convenció, el projecte de Tractat es va elaborar amb la participació de la societat civil, que hi va poder participar directament i a través d'Internet.

Segon, i molt important, és que el projecte de Constitució Europea reconeix el dret d'iniciativa legislativa popular, un mecanisme de democràcia directa pel qual almenys un milió de ciutadans de diferents països podran presentar a la Comissió un "projecte de llei" perquè sigui discutit.

Tercer, el projecte constitucional també ha simplificat el sistema actual de presa de decisions en el sí de la Unió (preveu l'extensió de la votació per majoria qualificada i redueix les àrees

que s'hauran de decidir per unanimitat i estableix un sistema de ponderació de vot que té en compte la població dels Estats).

I finalment, millora la legitimitat i l'eficàcia de les institucions comunitàries i, en concret, reforça el Parlament Europeu –representant directe dels ciutadans i de les ciutadanes-, que elegeix el President o Presidenta de la Comissió Europea.

I per Catalunya? Per què penso que a Catalunya hem de dir sí a la Constitució Europea?

Hem de dir sí per catalanisme i per europeisme.

La construcció d'una Europa forta i la participació de Catalunya en aquesta Europa és el millor escenari pel catalanisme.

(“Catalunya no te sentit ni futur fora d' Europa. Però Europa no serà plena sense Catalunya”
J.L.Carod Rovira)

Amb la nova Constitució i els acords sobre la presència del català i de les institucions autonòmiques a la Unió Europea, estem avançant en la línia que sempre ha defensat el catalanisme polític.

Per exemple, si s'aprova la Constitució, abans de proposar una llei europea, la Comissió haurà de tenir en compte la dimensió regional i local de les accions previstes. És a dir, haurà de consultar bé el Parlament de Catalunya, bé els Ajuntaments abans d'executar un programa, la qual cosa dóna un major protagonisme als poders més propers dels ciutadans i de les ciutadanes.

A més, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea serà competent per pronunciar-se sobre els recursos per violació del principi de subsidiarietat. I el Comitè de les Regions podrà interposar recursos en contra d'actes legislatius europeus que violin també aquest principi.

No podem dir no a la Constitució perquè no reconeix el caràcter oficial del català. Avui, per primera vegada, podem dir que un govern de l'Estat espanyol ha presentat una proposta sobre la diversitat lingüística que, si és aprovada, permetrà que els catalans ens puguem dirigir a les institucions en la nostra llengua i rebre resposta també en català; que puguem expresarnos en català en el Comitè de les Regions i en els Plens del Parlament Europeu... Aquest és el camí que ens ajuda a trobar-nos com a catalans a Europa.

I també ha estat sota el govern socialista que per primera vegada un Conseller d'una Comunitat Autònoma, ha format part de la delegació del govern espanyol en un Consell de Ministres de la Unió Europea.

I des d'un punt de vista egoista, la Unió Europea també ens interessa, perquè econòmicament ens ha ajudat moltíssim.

Des de 1987 fins el 2003, Espanya ha rebut de la Unió Europea un ingrés net de 85.269 milions d'euros. Això ha representat la creació de 298.000 llocs de treball cada any.

Els Fons socials de la Unió Europea han arribat, entre l'any 2000 i el 2003, a 16 milions de persones (entre els quals aturats, joves, dones i persones amb dificultats d'inserció sociolaboral). 170.000 joves han estudiat a universitats estrangeres gràcies al programa Erasmus.

Quatre de cada deu quilòmetres d'autovies i autopistes s'ha n finançat amb els fons europeus.

Els ajuts directes de la Unió Europea representen el 24% de la nostra renda agrària. De tots els ajuts de la Unió Europea a la pesca en el període 2000- 2006, el 46%, 1.712 milions d'euros correspon a Espanya. El 1986, quan entrem a la UE, la nostra renda era el 68% de la mitjana europea, ara és el 86%. Hem reduït en 18 punts la nostra diferència de renda amb la mitjana europea.

El 90% de la inversió estrangera que rebem prové de països de la Unió Europea. El 74% de les nostres exportacions va a països de la Unió. El 66% de les nostres importacions prové de països de la Unió. El 87% dels turistes provenen dels països de la Unió.

On som, sinó a Europa?

La Unió Europea ha portat extraordinaris beneficis al nostre país, beneficis econòmics i beneficis en termes socials, beneficis en infraestructures, beneficis en educació, beneficis a sectors vulnerables com l'agricultura i la pesca, beneficis per a la població menys afavorida..., i ens ha permès sortir de la cua de països europeus.

Evidentment la nostra evolució no és només gràcies a la nostra integració a la Unió Europea, però també és cert que fora d'Europa el nostre progrés no hagués estat el que ha sigut, ni hagués estat tan ràpid i crec que convindreu amb mi, que avui en el món de la globalització, ens seria pràcticament impossible, fora d'Europa, trobar solucions a problemes que depassen ja les postres fronteres.

Parlem un moment de la deslocalització de les empreses, és un problema real i molt important que hem de resoldre. Molts han atribuït a l'ampliació de la Unió Europea i a la pròpia Unió aquests processos d'internacionalització de les empreses, però és al contrari, la Unió Europea no és el problema, sinó la solució. La UE ens ha de permetre augmentar la nostra competitivitat gràcies a programes d'inversió en valor afegit, en tecnologies, en infraestructures, i evitar el dumping social i que el capital marxi a països on els costos de la mà d'obra són molt baixos en comparació als nous europeus. Les empreses ja no volen anar a Polònia com anaven. La Unió anirà convergint en les seves polítiques, però, en canvi, marxaran a l'Índia, a la Xina, i només amb un pes econòmic més gran com el que representa per a nosaltres la Unió Europea podrem fer front als reptes que la globalització està fent emergir.

I a nivell internacional, per què ens convé dir sí a la Constitució Europea?

Com a internacionalistes, ens convé a tots els que creiem en una pàtria humana, a tots els que estem en contra de les guerres, que pensem que un altre món és possible, que cal que la democràcia i els drets humans s'estenguin arreu, que cal promoure la sostenibilitat i el respecte al medi ambient, que cal regular l'economia globalitzada a través d'institucions internacionals i impulsar el desenvolupament dels països del Tercer Món.

Tot això sols pot ser possible amb una Europa més forta i més unida, amb més capacitat de decisió i amb més pes al món.

- Com podem garantir un futur millor per aquest món globalitzat?

Enfortint Europa com a unitat política, econòmicament potent, socialment cohesionada, i compromesa amb el foment de la democràcia i els drets humans i socials arreu del món.

- Com farem front a la temptació unilateral dels Estats Units de George W. Bush?

Amb una Europa més forta i més unida.

- Com farem front a la manca de drets socials en els països del Tercer Món?

Exportant el model europeu d'equilibri entre creació de riquesa i cohesió social.

- Com competirem amb les potències econòmiques i en matèria de recerca dels Estats Units i el Japó?

- Només sumant i unint esforços, com hem fet amb l'Airbus.

"El Tractat pel qual s'estableix una Constitució per Europa" crea un Ministre d'Afers Exteriors, que serà també vicepresident de la Comissió Europea, presidirà el Consell d'Afers Exteriors i serà recolzat per un Servei Europeu d'Acció Exterior que comptarà amb delegacions comunitàries a gairebé tots els països del món i parlarà en nom de la UE al Consell de Seguretat de NNUU.

Això es traduirà també en una modernització de la política de seguretat i defensa, que oferirà a la Unió una capacitat operativa basada en mitjans civils i militars. per a missions fora de la Unió que tinguin com a objectiu garantir el manteniment de la pau, la prevenció de conflictes i el reforçament de la seguretat internacional, d'acord amb els principis de la Carta de NNUU. I en la creació d'un Cos Voluntari Europeu d'Ajuda Humanitària.

En fi, la Constitució donarà una major coherència a l'acció exterior de la Unió i facilitarà parlar amb una veu única, tan necessària en la resolució de conflictes com han estat i continuen sent els de l'Iraq, el conflicte del Pròxim Orient, o la reconstrucció de les zones devastades pel tsunami...

Com a socialista, també dic sí a la Constitució Europea.

Dic sí a una Constitució que integra la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió i, això, sumat a l'adhesió al Conveni Europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, significarà que la Unió i totes les seves institucions, estaran jurídicament obligades a garantir que els drets fonamentals no només es respectin, sinó que es fomentin activament.

La Constitució afirma els drets que es desprenen de la ciutadania europea:

- igualtat entre dones i homes;
- reconeixement europeu dels drets socials;
- dret de treballar;
- prohibició de tota discriminació basada -en particular, en el sexe, la raça, el color, els orígens ètnics o socials, les característiques genètiques, la llengua, la religió o les conviccions, les opinions polítiques o tota altra opinió, la pertinença a una minoria nacional, la fortuna, la naixença, una deficiència, l'edat o l'orientació sexual-;
- dret de negociació i d'acció col·lectiva;
- dret a protecció contra tot acomiadament injustificat;
- dret a unes condicions de treball justes i equitatives;
- dret a un ajut social i a un ajut d'habitatge, destinats a assegurar una existència digna a tots aquells que no disposen de recursos suficients;
- etc.

Molts d'aquests drets que per primera vegada contempla obligatòriament aquesta Constitució no els trobem garantits a la Constitució de molts països - especialment dels que acaben d'entrar a la Unió Europea-, la qual cosa posa les bases d'un model social més sòlid de cara al futur. Diem sí a una Constitució que marca com a objectius socials:

- la plena ocupació,
- la lluita contra l'exclusió social,
- el desenvolupament sostenible,
- la justícia social, i
- l'economia social de mercat, -que fins ara no figuraven en el Tractats, i que han estat incorporats en el projecte de Constitució-.

I dic novament sí a una Constitució que ha estat aprovada per la Confederació Europea de Sindicats (CES), a la qual pertanyen la UGT i CCOO, que ha reconegut els seus avantatges i els avenços que representa per als treballadors i ciutadans de la Unió Europea.

Pel que fa al tema que ens ocupa, val a dir que la Constitució europea reconeix per primera vegada la igualtat de drets per a dones i homes entre els seus valors i objectius. Així, la Constitució obliga que la igualtat sigui no només un principi, sinó també un objectiu: el Dret a la Igualtat quedarà com una valor fonamental de la democràcia Europea que serà judicable (és a dir, serà un objectiu d'obligat compliment que serà possible de reclamar), a partir del qual els Estats estaran obligats a avançar mitjançant lleis.

La Unió assumeix com a valor el principi de la igualtat de gènere, i l'obliga a garantir-lo en tots els àmbits, inclòs en matèria d'ocupació, treball i retribució. A més, el mateix article II-83 estableix que el principi d'igualtat no impedeix el manteniment o l'adopció de mesures que suposin avantatges concrets en favor del sexe menys representat, de manera que avala, legítima i acredita la discriminació positiva com a eina per assolir-lo.

La Constitució europea també prohibeix tota discriminació, incloent evidentment la discriminació per raons de gènere o orientació sexual. I aquest redactat concreta i amplia el de la Constitució espanyola, que en el seu article 14 només diu que "Els espanyols seran iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social".

En l'article II-93 de la Constitució Europea, relatiu a la vida familiar i la vida professional, es garanteix la protecció de la família en el pla jurídic, econòmic i social i, per tal de poder conciliar la vida familiar i la professional, estableix que tota persona té dret a ser protegida contra qualsevol acomiadament per una causa relacionada amb la maternitat, així com el dret a un permís pagat per maternitat i a un permís paternal amb motiu de naixement o de l'adopció d'un infant.

I està clar que protegir la maternitat significa reconèixer-la com a matèria social: tenir un fill no ha de penalitzar les dones.

En la tercera part del Tractat, dedicada a les polítiques i al funcionament de la Unió, s'estableix que en totes les accions i polítiques de la Unió, aquesta intentarà eliminar les desigualtats entre la dona i l'home i promoure'n la igualtat; així com lluitar contra tota discriminació.

L'article III-124 diu que sense perjudici de la resta de disposicions sobre la matèria, una llei o llei marc europea del Consell podrà establir les mesures necessàries per lluitar contra tota discriminació.

Pel que fa a la política social, el Tractat estableix que, entre d'altres, la Unió podrà complementar l'acció dels Estats membres en:

- la millora de l'entorn de treball, per protegir la salut i la seguretat dels treballadors;
- les condicions de treball;
- la seguretat social i la protecció social dels treballadors i de les treballadores;
- la representació i la defensa col·lectiva dels interessos dels treballadors i dels empresaris;
- la integració de les persones excloses del mercat laboral;
- la igualtat entre dones i homes;
- la lluita contra l'exclusió social;
- la modernització dels sistemes de protecció social, etc.

Fonamental és l'article II-214, que diu que "Cada Estat garantirà l'aplicació del principi d'igualtat de retribució entre treballadors pel mateix treball o per un treball d'igual valor". I això és fonamental perquè, de mitjana, les europees guanyen un 16% menys que els europeus per hora treballada, i les espanyoles, un 18% menys. I ara serà possible reclamar davant del Tribunal de Luxemburg.

A més, en l'article III-210 es proposa la igualtat d'Oportunitats en el mercat laboral i en el tracte en el treball. I sabeu que a nivell espanyol, per exemple, l'atur femení duplica el masculí.

Igualment, la declaració relativa a l'article III-116 convé, a proposta del govern espanyol, que en el seu compromís per eliminar les desigualtats entre homes i dones, la Unió intentarà en les seves diferents polítiques combatre la violència domèstica en totes les seves formes. D'aquesta manera, tots els Estats membres haurien d'adoptar totes les mesures necessàries per prevenir i castigar aquesta violència i donar recolzament i protecció a les víctimes.

En definitiva, la Constitució serà una eina eficaç perquè els 225 milions d'europees assolim la igualtat real amb els europeus. De fet, en el cas espanyol, es pot dir que devem bona part de les nostres polítiques d'igualtat a l'entrada a la Unió Europea – en aquell moment la Comunitat, que ens va permetre adaptar els plans europeus d'igualtat entre homes i dones a la nostra realitat i desenvolupar polítiques fins al punt que avui dia el compromís de la Unió en violència de gènere s'ha incorporat com a proposta del govern socialista. I aquesta progressiva convergència cap a una major defensa de les polítiques d'igualtat és el que pot passar amb els països de la Unió que encara estan lluny d'aquesta sensibilització.

A més, m'agradaria destacar que un altre dels objectius de la Unió és la protecció dels drets dels nens. En concret, la llei marc europea es proposa lluitar contra el tràfic d'éssers humans i la seva explotació sexual en l'article III-267 i III-271, que estableix que la Unió garantirà els drets dels seus ciutadans a no ser explotats, en especial de dones i nens.

Igualment, on les dones hi podem sortir guanyant molt és precisament en els àmbits de competència compartida contemplats en l'Article I-14, ja que tot allò que fa referència a les polítiques socials, la cohesió econòmica i social, el medi ambient i la protecció dels

consumidors, afecta directament a les dones i a la seva salut. Totes les mancances en serveis socials recauen les esquenes de les dones, però totes les contaminacions del medi ambient afectaran també primer al sexe femení, ja que la majoria de substàncies químiques que afecten la salut humana es dipositen llarg temps en les cèl·lules grasses, i el sexe femení per el seu predomini biològic en aquestes cèl·lules, és un Bioacumulador químic. Tota protecció de la salut medi ambiental repercutirà a llarg termini en la salut de les dones i els homes i de les futures generacions.

Per acabar, dir que a nivell europeu, tot i que la igualtat home -dona constitueix un objectiu que encara a hores d'ara no ha estat plenament assolit per la Unió, les polítiques d'igualtat ocupen un lloc molt destacat a l'agenda comunitària. Es consideren un element crucial de la cohesió social, a més d'un requisit necessari per a la consecució real de la democràcia.

Però, per acabar, i també com a dona, vull recordar que parlem d'Europa.

Parlem de l'Europa que en el segle que deixem enrera no era l'espai de pau i de progrés que és avui, sinó que era un escenari de guerres, destruccions i morts.

Parlem de l'Europa que ens ha fet sortir de la cua dels països europeus, i que en ha ajudat a modernitzar el nostre país i la nostra economia.

Parlem de l'Europa que han conegut els joves que s'han pogut beneficiar del programa ERASMUS.

I, en definitiva, parlem de l'Europa que simbolitza els valors i els ideals de democràcia, de pau, de dignitat, de solidaritat, de llibertat, de progrés i d'igualtat que voldríem que guessin el nostre futur compartit.

Maria Badia i Cutchet

Secretària de Política Europea i Internacional del PSC.

Diputada al Parlament Europeu.